

БЕКТЕМИН

Кыргыз билим берүү академиясынын президенти,
п.и.д., проф. Н.К. Дюшеева

« 25 »

Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деген темадагы 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоо боюнча Кыргыз билим берүү академиясынын Технология, искусство жана ден соолук маданияты лабораториясынын кенейтилген отурумунун 2024-жылдын 17-октябрындагы №7 протоколунун

КӨЧҮРМӨСҮ

Катышкандар:

1. Рысбаев С.К. – отурумдун төрагасы, п.и.д., профессор (13.00.01, 13.00.02), КББАнын Филологиялык билим берүү лабораториясынын башкы илимий кызматкери.
2. Мамытов А.М. – п.и.д., профессор (13.00.04), КББАнын Технология, искусство жана дене маданияты лабораториясынын башкы илимий кызматкери.
3. Калдыбаев С.К. – п.и.д., профессор (13.00.01., 13.00.02), Ала-Тоо Эл аралык университетинин проректору.
4. Добаев К.Д. – п.и.д., профессор (13.00.02), КББАнын Илимий-изилдөө иштерин уюштуруу лабораториясынын башкы илимий кызматкери.
5. Кособаева М.Б. – п.и.д., профессор (13.00.01., 13.00.02.), РПКЖЖКДИнин Табигый-математикалык предметтер кафедрасынын башчысы.
6. Чориев Р.К. – п.и.д., профессор (13.00.02.) Өзбекстан Республикасы, Ташкент шаары, Улуттук изилдөө университети, “Ташкент инженерлерди ирригациялоо жана айыл-чарбаны механизациялоо институтунун” “Гуманитардык илимдер” кафедрасынын профессору. Онлайн.
7. Музулманов М.У. – п.и.к., (13.00.02), КББАнын вице-президенти.
8. Абдулдаев Д.А. – п.и.к., доцент (13.00.01), КББАнын Илимий-изилдөө иштерин уюштуруу лабораториясынын башчысы.
9. Чыныбаев Р.Р. – п.и.к., доцент (13.00.01), КББАнын Табигый-математикалык предметтер лабораториясынын жетектөөчү илимий кызматкери.

10. Джунушалиева К.К. – п.и.к., доцент (13.00.01., 13.00.02.), КББАнын Табигый-математикалык предметтер лабораториясынын жетектөөчү илимий кызматкери.
11. Жумабаева Г.А. – п.и.к. (13.00.01), КББАнын Тарбия, социалдаштыруу жана мектептен сырткаркы кошумча билим берүү лабораториясынын жетектөөчү илимий кызматкери.
12. Иманкулов М.К. – п.и.к., доцент (13.00.01), КББАнын Социалдык-гуманитардык билим берүү лабораториясынын башчысы.
13. Аманова Г.М. – п.и.к., (13.00.01), КББАнын Үзгүлтүксүз билим берүү лабораториясынын башчысы.
14. Талантбек к. А. – КББАнын аспирантура бөлүмүнүн башчысы.
15. Акматов Д.А. – КББАнын Технология, искусство жана ден-соолук маданияты лабораториясынын ага илимий кызматкери.
16. Козубаева Б.У. – КББАнын Социалдык-гуманитардык билим берүү лабораториясынын ага илимий кызматкери.
17. Асанова А.С. – КББАнын ОКРДИнин башчысы, КББАнын аспиранты.
18. Бекбоева А.А. – КББАнын Мектепке чейинки жана башталгыч мектептик билим берүү лабораториясынын ага илимий кызматкери.
19. Дүйшө кызы М. – КББАнын редакциялоо иштер бөлүмүнүн кызматкери.

Отурумдун төрагасы: Рысбаев Сулайман Казыбаевич – (13.00.01., 13.00.02) педагогика илимдеринин доктору, профессор.

Отурумдун катчысы: Талантбек кызы Альбина – КББАнын аспирантура бөлүмүнүн башчысы.

КҮН ТАРТИБИ:

1. Изденүүчү Ибирайым кызы Айжандын 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча «**Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы**» деген темадагы педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоо.

Диссертациялык иш Кыргыз билим берүү академиясынын Технология, искусство жана ден соолук маданияты лабораториясында аткарылган.

Илимий консультант: Калдыбаев Салидин Кадыркулович педагогика илимдеринин доктору, профессор. Диссертациялык иштин темасы Кыргыз билим берүү академиясынын Окумуштуулар кеңешинин 2018-жылдын 26-мартында №4 отурумунун чечими менен бекитилген.

Рецензенттер:

1. Мамытов Абакир Мамытович – педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.04), КББАнын Технология, искусство жана ден соолук маданияты лабораториясынын башкы илимий кызматкери.

2. Кособаева Бакен Махмудовна – п.и.д., профессор (13.00.01., 13.00.02.), РПКЖЖКДИнин Табигый-математикалык предметтер кафедрасынын башчысы.

3. Чориев Рузимурод Кунгратович – педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.02), Өзбекистан Республикасы, Ташкент шаары, Улуттук изилдөө университетинин “Ташкент инженерлердин ирригациясы жана айыл чарба механизациясы” институтунун “Гуманитардык илимдер” кафедрасынын профессору.

УГУЛДУ:

Отурумдун төрагасы: Урматтуу жыйындын катышуучулары! Биз бүгүн Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деп аталган, 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча диссертациялык ишин иш аткарылган жеринде талкуулайбыз.

Катышуу баракчасына ылайык жалпы – 19 мүчө катышып жатат, анын ичинен онлайн катышкандары – 1. КР УАКтын “Окумуштуулук даражасын изденип алууга көрсөтүлгөн диссертацияны алдын-ала кароодон өткөрүү боюнча инструкциянын” 3-пунктуна ылайык кворум бар. Демек, талкууну баштасак болот.

Биринчи сөз Ибирайым кызы Айжандын өздүк мүнөздөмөсү, иштеген иши жана илимий-педагогикалык ишмердүүлүгү жөнүндө айтып берүү үчүн сөз катчыга, аспирантура бөлүмүнүн башчысы, Талантбек кызы Альбинага берилет.

Талантбек кызы А.:

Аты-жөнү: Ибирайым кызы Айжан.

Туулган жылы: 1984-жылы 9-февралда Нарын облусунун Ак-Талаа районунда төрөлгөн.

Иш стажысы: 20 жыл.

Билими: Жогорку. 2006-жылы И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин физика, математика жана информатика факультетин бүтүргөн.

Иштеген жери жана учурдагы кызматы: 2004-жылы Мрамор атындагы орто мектепте математика мугалими, 2006-жылы М. Базаркулов атындагы орто мектепте информатика мугалими болуп иштеген. Ал эми 2007-жылдан бери Кыргыз билим берүү академиясында иштеп, Табигый-математикалык предметтер лабораториясында ага илимий кызматкер, 2013-жылдан баштап Технология, искусство жана ден соолук маданияты лабораториясынын башчысы болуп эмгектенет.

Аспирантурада окугандыгы тууралуу маалымат: 2008-жылы Кыргыз билим берүү академиясынын аспирантура бөлүмүнө тапшырып, 2012-жылы

«Жалпы билим берүүчү мектепте билим берүүнүн мамлекеттик стандартынын аткарылышын диагноздоонун илимий-методикалык негиздери» (Информатика предметинин мисалында) деп аталган диссертациялык ишин 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча илимий ишин ийгиликтүү жактаган, илимий жетекчиси болуп п.и.д. С.К. Калдыбаев дайындалган.

Илимий консультанты жөнүндө: Калдыбаев Салидин Кадыркулович п.и.д., профессор, Эл аралык Ала-Тоо университетинин проректору болуп иштейт.

Изилдөө темасынын бекитилгендиги: 2018-жылдын 26-мартында КББАнын Окумуштуулар кеңешинин №4 отурумунун чечими менен бекитилген.

Изилдөө темасынын аталышы: 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деп аталат.

Изденүүчүнүн диссертациялык иштин мазмунун камтыган илимий макалалары, окуу-методикалык куралдары, колдонмолору, стандарттары, программалары жарык көргөн. Алардын жалпы саны: 77. Атап айтканда 2 предметтик стандарт, 2 окуу программа, 2 монография, 9 окуу-методикалык колдонмолор, 7 окуу куралдар, 55 илимий макалалар (алардын ичинен 8 макала чет мамлекеттерде, 1 Scopus Эл аралык басылмада) чыккан.

Ибирайым кызы Айжандын өздүк делосунда Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык комиссиясынын (КР УАК) талабына ылайык төмөнкү документтер тиркелет: диссертациялык иши, анын авторефераты, жарыяланган илимий эмгектеринин тизмеси, илимий темасын жана илимий консультантын бекиткендиги тууралуу буйруктун көчүрмөсү, Кыргыз билим берүү академиясынын Окумуштуулар кеңешинин жыйынынын протоколунун көчүрмөсү, илимий консультант п.и.д., профессор С. К. Калдыбаевдин диссертациялык ишке пикири, 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиктери боюнча п.и.д., профессор А. М. Мамытовдун жана п.и.д., профессор Б.М. Кособаеванын пикирлери, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиги боюнча п.и.д., профессор Р. К. Чориевдин пикири тиркелет.

Демек, изденүүчүнүн документтери талапка ылайык даярдалган.

Көнүл бурганыңыздарга рахмат!

Отурумдун төрагасы: Анда диссертациялык иштин негизги жоболору жана жыйынтыктары жөнүндө кыскача айтып берүү үчүн сөз изденүүчү Ибирайым кызы Айжанга берилет.

Ибирайым кызы Айжан: Урматтуу төрага, жыйындын урматтуу катышуучулары!

Биздин диссертациялык изилдөөбүз «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деп аталат.

Учурдагы технологиялык өзгөрүүлөрдүн таасирлери, өлкөдөгү санариптик билим берүүгө карата көрүлүп жаткан ар түрдүү кадамдар, КР билим берүүнү санариптик трансформациялоо аракеттер, санарип көндүмдөрдү өнүктүрүү зарылчылыктары, билим берүүнүн сапатын көтөрүүгө карата жасалган иш-чаралар, андан кийинки дүйнөдө болгон пандемия билим берүүдө электрондук окутууну колго алуу керектигин шарттап койду. КР электрондук окутуу (ЭО) ишке ашыруу боюнча муктаждыктар бар:

Биринчи муктаждык – социалдык-мамлекеттик. Экинчи муктаждык – илимий-педагогикалык. Үчүнчү муктаждык – практикалык.

Карама-каршылыктар:

1) Мамлекеттик билим берүү стандарты, предметтик стандарттар ж.б. нормативдик документтер кабыл алынып, мазмундук жактан билим берүү жолго коюлганы менен учурдагы жалпы билим берүүнүн сапатынын төмөн болуп жаткандыгы;

2) Кыргызстанда электрондук билим берүү зарылдыгы, электрондук мазмундун окуучуга, ата-энелерге, коомго жеткиликтүү түрдө берилиш керектиги тууралуу талабы болгону менен бул боюнча системалуу изилдөөлөрдүн жүргүзүлө электиги жана теориялык жактан негизделе электиги;

3) Коомдун жалпы билим берүүчү мектепке компетенттүү бүтүрүүчүнү даярдап чыгаруу талабы коюлганы менен электрондук окутуу технологиясынын иштелип чыгып, аны практикалык жактан ишке ашыруу жол-жоболорунун аныктала электиги.

Изилдөөнүн максаты – негизги мектепте электрондук окутуунун илимий-теориялык негиздерин, педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана ишке ашыруу технологиясын аныктоо, алардын натыйжалуулугун педагогикалык экспериментте текшерүү жана практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

Изилдөөнүн милдеттери:

1. Электрондук окутуу мазмуну боюнча илимий адабияттарды талдоо, келип чыгуу өбөлгөлөрүн аныктоо жана негизги мектепте колдонуунун абалын иликтөө;

2. Электрондук окутууну изилдөөнүн методологиясын, материалдарын жана методдорун аныктоо;

3. Негизги мектепте электрондук окутуунун педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана ишке ашыруу технологиясын иштеп чыгуу;

4. Негизги мектепте электрондук окутуунун сунушталып жаткан педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана технологиянын эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментте текшерүү, натыйжаларын талдоо жана практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

Биринчи бөлүм “ЭО илимий-теориялык негиздери” деп аталып изилдөөнүн биринчи милдети аткарылды.

Экинчи бөлүм “ЭО маселесин изилд.методол. жана методдору” деп аталып, экинчи милдет аткарылды.

Үчүнчү бөлүмдө изилдөөнүн үчүнчү милдети аткарылды.

Төртүнчү бөлүм “Пед.эксперимент жана анын нат.талдоо” деп аталып, изилдөөнүн төртүнчү милдети аткарылды.

Эксперимент КР мектептеринде 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023 жана 2023-2024-окуу жылдарында (констатациялык, изденүүчү, окутуучу) үч этап менен уюштурулду.

Алынган натыйжаларга таянып, төмөнкүдөй тыянак чыгарууга болот.

1. Изилдөөдө коюлган гипотеза эксперименталдык иштердин жүрүшүндө ийгиликтүү тастыкталды.

2. НМЭОну уюштуруунун натыйжалуулугун диагноздоо тандалган критерийлер жана көрсөткүчтөр боюнча оң натыйжаларды берди.

3. Эксперименттик изилдөөнүн жүрүшүндө МЭОну уюштуруу моделинин негиздүүлүгү жана анын педагогикалык эффективдүүлүгү далилденди.

Мектепте электрондук окутуунун эффективдүүлүгүн далилдөөгө эксперимент жүргүзүү жана ал эксперименттин жыйынтыктарын анализдөө менен натыйжада төмөндөгүдөй бир катар методикалык сунуштарды белгиледик.

Методикалык сунуштар.

1. Инфраструктураны эске алуу жана жабдуулар менен камсыздоо

2. Мугалимдерди даярдоо жана аларды колдоо

3. Окуу контенттерин түзүү

4. Окутуунун методикасын жаңылоо

5. Ата-энелердин катышуусу жана коомго ачык маалымат

Изилдөөнүн жыйынтыктары

➤ Негизги мектепте электрондук окутуу илимий-теориялык жактан негизделди. Мында ЭО боюнча илимий адабияттар талдоого алынды, колдонуу абалы иликтенди. ЭО изилдөөлөрдү анализдөөдө «E-learning» деп чечмелеген терминдер талданды. Натыйжада бул терминдердин окшоштуктары, айырмачылыктары, артыкчылыктары белгиленди. ЭО келип чыгуу өбөлгөлөрү каралды. Кыргызстандын мектеп билим берүүсүндө ЭО практикалык абалы талданып, негизги проблемалары аныкталды.

➤ Электрондук окутууну изилдөөнүн методологиясы, материалдары жана методдору аныкталды. Мында негизги мектепте электрондук окутуунун концептуалдык маселелери талданды.

➤ ЭО педагогикалык шарттары аныкталды. Ал шарттар электрондук окутууну ишке ашырууга негиз болуп бермекчи. Негизги мектепте электрондук окутууну уюштуруунун модели түзүлдү. Аталган моделди колдонуунун алгылыктуулугу эксперимент аркылуу далилденди. Андан соң ЭО методикасында ЭОну практикада колдонуунун коммуникациялык каражаттары, методдор, ыкмалар жана мугалимдин заманбап ишмердүүлүгүн камтыган компоненттер сунушталды.

➤ Негизги мектепте электрондук окутуунун сунушталып жаткан педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана технологиянын эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментте текшерүү каралган. Эксперименталдык изилдөөнүн жыйынтыгы менен ЭОнун алгылыктуулугу далилденди. Анын натыйжалары талданып, практикалык сунуштар иштелип чыкты.

Практикалык сунуштар

- Электрондук окутууну билим берүү программаларына интеграциялоо
- Мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу программаларын жаңылоодо аларды электрондук технологиялар менен иштөөгө даярдоо
- Шаардык, райондук билим берүү бөлүмдөрүнө ЭО натыйжалуулугуна мониторинг жүргүзүү жана баалоо системасын уюштурууну даярдоо
- Техникалык колдоо жана инфраструктураны камсыздоо
- ББСБЖИТУ борборунда окуу процессин индивидуалдаштырууну уюштуруу.

Көңүл бурганыңыздарга Рахмат!

СУРООЛОР:

Отурумдун төрагасы: доклад бүтүү. Суроолоруңуздар болсо бериңиздер. Профессор Добаев Кыргызбай Дүйшөнбекович.

Добаев К.Д. п.и.д., профессор: Канча мектептер же мугалимдердин канча пайызы электрондук окутууга даяр?

Изденүүчү Ибирайым кызы А.: Учурда Дүйнөлүк банктын каржылоосу менен, КР ББЖИМ тарабынан “Санариптик сабаттуулук” программасынын алкагында республика боюнча 24700 мугалим ушул программанын алкагында окушту. Мында предметине карабастан бардык предметтик мугалимдер бул курска тартылышты. Демек, ушул программанын алкагынан ала турган болсок 50%га да жетпейт, т.а. 27,5% гана болуп атат.

Добаев К.Д.: Мектепте “Информатика” деген предмет окутулат. Бул предметтин мазмуну учурдагы талапка жооп береби?

Ибирайым кызы А.: Учурдагы талапты, мугалимдин, окуучунун деңгээлин, мектептерибибиздин материалдык-техникалык базасын, мамлекеттик деңгээлде кабыл алынып жаткан документтерди эске алуу менен биз 2023-жылы академиядан “Информатика” предметинин предметтик стандартын жаңылап, бекиткенбиз. Республиканын мектептери ушул документ менен окуйт. Мында окуучуларды колдонуучулук аспекттеги негиздер жана предметтин өзгөчөлүгү боюнча программалоонун негиздери окутулат.

Добаев К.Д.: Муну сураганымдын себеби, көпчүлүк өлкөлөрдө бул предмет окутулбайт экен.

Ибирайым кызы А.: АКШ, Европа өлкөлөрүндө бул предмет “Computer science” деп аталып, КМШда “Информатика” деген предмет окутулат.

Добаев К.Д.: Азыр электрондук окутуу технологиялардын бир топ ыкмалары пайда болду. Мугалимдер ошол ыкмаларды колдонуунун кайсыл денгээлинде экен? Мисалы Kahoot, Padlet ж.б.у.с. технологиялар бар.

Ибирайым кызы А.: Биз алдын-ала байкоодо электрондук окутуу технологияларын колдонуу ыкмаларын мугалимдер кандай түшүнөт, аларды кантип колдонот деген анализдөөлөрдү жүргүздүк. Сиздердин көңүлүнүздөрдү 4-чиймедеги жыйынтыктарга бургум келип атат:

Биринчиден, мында көрүнүп тургандай, электрондук окутуу деген эмне экендиги боюнча түшүнүк мугалимдерге жок;

Экинчиден, мугалимдер ЭОнун ДОдон айырмачылыктарын, артыкчылыктарын жакшы түшүнүшө беришпейт экен.

Үчүнчүдөн, электрондук окутуу технологияларынын мүмкүнчүлүктөрү тууралуу мугалимдерге атайын окуулар керек экен;

Төртүнчүдөн, электрондук материалдарды колдонууга келсек, мугалимдер көбүнчө соц.сеттерди гана пайдаланышаары белгилүү болду.

Ушул жерден дагы бир кошумчалап көрсөтүүчү нерсе, биз “Санариптик сабаттуулук” программасынын алкагында 5 модуль менен мугалимдерди окутук (порталдан ачып көрсөтүлдү). Ушул модулдардын ичинде 3-модуль, дал ушул жаңы Интернет ресурстарына арналат. Мугалимдерге жаңы ресурстарды колдонуу боюнча сунуштар ушул модулда берилди.

Добаев К.Д.: Айжан сенин оюн боюнча бүт бардыгы электрондук болот, электрондоштурууга өтөбүз дегенге кандай карайсың?

Ибирайым кызы А.: Туура, учурда электрондук түрдө иштелип чыккан материалдар көбөйдү, дээрлик бардык тармактар электрондоштурууга өтүүдө. Программалар да жаңыланып, мүмкүнчүлүктөр кеңейүүдө. Бирок, бардыгы электрондошот дегенден алыспыз. Кагаз материалдар да болуш керек.

Аманова Г.М. п.и.к.: Кыргызстан PISAга катышканда акыркы орунду ээледі. Ал окуучулардын компьютерден жакшы даярдыгы жок болуп калгандыгынын да бир себеби болду. Силердин изилдөөңөрдө PISAга даярдоо боюнча же PISA тапшырмаларына окшош тапшырмаларды аткаруу боюнча окуучуларды же мугалимдерди даярдоо каралганбы? Ошол тапшырмалар эске алындыбы? Биз кийинки жылы Эл аралык изилдөөгө катышабыз.

Ибирайым кызы А.: Рахмат сурооңузга! Чындыгында мугалимдерди жана окуучуларды PISAга даярдоо боюнча маселелер азыркы учурда өтө курч коюлуп жаткан маселелердин бири. Информатик мугалимдер гана эмес, табигый-математикалык багыттагы предметтик мугалимдер да компьютердик сабаттуулукка ээ болуш керектиги өтө актуалдуу. Ушул өңүттө КР ББЖИМ тарабынан республиканын аймактарынан тандалып алынган 700 тренер азыркы тапта Сингапур методу менен окутуу даярдыктарынан өтүп жатышат. Ал курста PISA тапшырмалар менен иштөө, аларды компьютерде аткаруу сыяктуу окуулар окутулат. Ал эми биздин изилдөөбүз электрондук окутууну ишке ашыруу болгондуктан PISA тапшырмаларын караган жокпуз.

Жумабаева Г.А. п.и.к.: Германияда изилдөөнүн мындай жыйынтыктарын келтиришиптир. Компьютерди окутуу менен балдар адабиятка, маданиятка көңүл бурбай калышты. Ошол себептүү компьютерди

башталгыч класка киргизбей, жогорку класста окутуу керек деп. Сиздин буга пикириңиз кандай?

Ибирайым кызы А.: Рахмат! Өнүккөн өлкөлөрдө computer science башталгыч класстан баштап окутулат. КМШ мамлекеттерде да Информатика сабагы башталгыч класстан баштап окутулат. Биз академиядан 2016-жылы “Информатика” предметин башталгыч класста окутуу боюнча БОПтун долбоорунда сунуштап берген элек, бирок материалдык-техникалык маселе, кадрдык маселе ж.у.с. маселелер бар экендигинен 5-класстан баштап киргизгенбиз. Менин көз карашымда технологиянын агымы менен кетүүдөн коркпошубуз керек. Мисалга айтсак, китеп басылып чыгып атканда, же балдарды окутууда М., Дүйшөнгө коом каршы чыккан. Компьютерди коркунуч катары кабыл албоо керек. Компьютерди максаттуу, ишибизге эффективдүү пайдалана алсак, анда көптөгөн мүмкүнчүлүктөргө ээ болобуз.

Кособаева Б.М. п.и.д., профессор: Диссертациянын темасында негизги мектеп деп турат. Мектеп билим берет, окутат, тарбиялайт жана өнүктүрөт. Изилдөөдө өнүктүрүү каралганбы?

Ибирайым кызы А.: Рахмат! Биздин изилдөө объектибиз негизги мектеп болуп атат. Биз изилдөөбүздүн андан аркы келечектүү багыты катары сунушка ошол жогорку класста ж.б. билим берүү баскычтарына электрондук окутуу керектигин, аны өнүктүрүү керектигин сунуштама катары беребиз. Өнүктүрсө болот, андан ары колдонууга багытталыш керек.

Кособаева Б.М.: Экинчи суроом, изилдөө иши боюнча апробацияланган материалдарыңар абдан көп экен, бул мактоого алаарлык. Индияга иш сапар да болуптур. Scopusка кирген журнал каяктан чыккан?

Ибирайым кызы А.: Ооба, 2016-жылы Индияга иш сапар менен барганбыз. Ошол жактагы информатик кесиптештер менен чогуу материал даярдадык, журнал Индиядан чыкты.

Чыныбаев Р.Р. п.и.к.: Мектептерде лабораториялык база жок. Электрондук окутуу боюнча лабораториялык базага көңүл бурулдубу?

Ибирайым кызы А.: Азыркы билим берүүдөгү приоритет компьютердик класстарды техникалык каражаттар менен жабдуу. ББЖИМ жакынкы убактарда эле мектептердин китепканаларын электрондоштуруу иштерин жүргүздү. Эми да мугалимдерди ноутбуктар менен камсыздоо алдында турат. Ал эми атайын лабораториялык иштер үчүн шарттар карала элек. Болсо идеалдуу болмок.

Талантбек кызы А.: 2024-жылы 10-сентябрда Финляндияда Бютерс агенттигиндеги окумуштуу минтип жазып атат, “Швецияда электрондук окутуудан баш тартып, традициялык окутууга өтүп атышат. Электрондук окутууда балдардын концентрациясы төмөндөйт”, деп жазып чыгышты. Сиз изденүүчү катары кандай ойлойсуз, электрондук окутуу Кыргызстанда зарылбы, ал эми ЭО эффективдүүбү?

Ибирайым кызы А.: Электрондук окутууну эффективдүү деп эсептейбиз. Электрондук окутуу дегенде компьютер менен гана чектелген окутууну элестетпешибиз керек. *Электрондук окутуу* – бул инновациялык-педагогикалык ыкмаларды алдыңкы коммуникациялык-технологиялардын,

алардын мүмкүнчүлүктөрүн жана электрондук окуу иштелмелеринин комплексин пайдалануу менен онлайн да, салттуу да жана өз алдынча да окутуу формасы. Онлайн окутуу окуучу менен мугалимди физикалык жактан бөлүп турат жана ал убакыттан да көз каранды. Электрондук окутууда ошол окутуунун сапатын жакшыртуу үчүн технологиялар колдонулат. Ал сабактын бардык этаптарында колдонулушу мүмкүн.

Талантбек кызы А.: кийинки суроом, Жасалма интеллектти колдонуу боюнча каралдыбы? Электрондук окутууда ЖИ колдонулабы?

Ибирайым кызы А.: Электрондук окутууда электрондук окутуу каражаттарынын бир элементи катары ЖИни мугалимдер да, окуучулар да колдонсо болот. Электрондук окутуунун бир элементи катары ЖИни колдонсо болот.

Отурумдун төрагасы: дагы суроолор барбы? Жетиштүү го. Менде мындай суроолор бар.

Рысбаев С.К. п.и.д., профессор: Электрондук окутууга эмне муктаждык болду? Кандай өбөлгөлөр бар?

Ибирайым кызы А.: Электрондук окутуунун үч муктаждыгын белгиледик. Биринчиси, социалдык-мамлекеттик.

Мамлекеттик деңгээлде бир нече документтер кабыл алынды: “Билим берүүнү өнүктүрүү”, “Санариптик трансформациялоо”, “Алтын Казык” ж.у.с. Бул документтерде электрондук окутуу контурлары бар.

Рысбаев С.К.: социалдык муктаждыктачы?

Ибирайым кызы А.: учурда билим берүүдө гана эмес, бардык тармактарда электрондоштуруу, электрондук каражаттарды колдонуу күч алып жатат. Электрондук окутууга мектептен даярдык болуш керек. ЭОнун келип чыгуусунун төрт өбөлгөсүн бөлүп көрсөттүк.

Рысбаев С.К.: кийинки суроо, натыйжага жетүүдө шарттар кандай ролду ойноду, модель кандай ролду ойноду жана 5 критерий кандай ролду ойноду?

Ибирайым кызы А.: Электрондук окутуу натыйжалуу болуш үчүн шарттар түзүлүү керек. Биз алты шартты көрсөттүк. Ушул шарттар түзүлсө ЭО натыйжалуу болот деп. Ал эми модель электрондук окутуу процессинин комплекси же үлгүсү. Ушул үлгү аркылуу ишке ашырылыш керек деп. Ал модель 4 блоктон турду. Эми 5 критерий ЭО эмне себептен эффективдүү экендигин аныктоочу белги болуп берди. Мисалы, ЭО окуучунун мотивациясын жогорулатты, ЭО предметти өздөштүрүүсүн жогорулатата алды, ЭО ИКТ компетенциясын калыптандырды .... ж.у.с.

Рысбаев С.К.: кийинки суроо, Кыргызстанда ЭО келечеги кандай дегенге өзүндүн болжолуң кандай?

Ибирайым кызы А.: Электрондук окутуу келечектүү багыт деп эсептейбиз. Биринчиден, мамлекеттик документтерде талап кылынып жатат. Экинчиден, мектептерге шарттар түзүлүп жатат, үчүнчүдөн, окутуунун методикасы, технологиясы жаңыланууда. Глобалдашуу шартында электрондук окутуу аркылуу бүтүрүүчүнү жаңыча даярдап чыгарууга болот, деп эсептейбиз.

Рысбаев С.К.: дагы бир суроо, КР ББЖИМ алдында “Окуу китеби” бөлүмү ачылды. Азыр бардык китептер электрондук форматка өткөрүлүү талабы коюлууда. Ушул электрондук окутууга киреби? Же даярдыкпы?

Ибирайым кызы А.: Электрондук китептер, электрондук материалдар ж.у.с. электрондук материалдар – булар электрондук окутууда колдонулуучу каражаттар.

Рысбаев С.К.: дагы бир суроо, онлайн окутуу, дистанттык окутуу – булардын баары ЭОнун формаларыбы?

Ибирайым кызы А.: Айырмачылыктарын белгилеп кетейин. Дистанттык окутуу – бул информациялык технологияларды колдонуудагы мугалим менен окуучунун аралыктан өз ара аракеттенүүсүн шарттаган билим берүүнүн сырттан уюштурулган окутуу формасы.

Онлайн окутуу – бул Интернеттин болуусун шарттоо менен информациялык-коммуникациялык технологиялар аркылуу мугалим менен окуучунун аралыктан өз ара аракеттенүүсү.

Электрондук окутуу – бул инновациялык-педагогикалык ыкмаларды алдыңкы коммуникациялык-технологиялардын, алардын мүмкүнчүлүктөрүн жана электрондук окуу иштелмелеринин комплексин пайдалануу менен онлайн, салттуу жана өз алдынча окутуу формасы.

Отурумдун төрагасы: башка суроо жок. Жогоруда берилген суроолорду кийинки талкууларда эске аласың деген ойдобуз. Өзгөчө Кыргызбай Дүйшөнбековичтин суроолорун эске алсаң. Кийинкиге да даярдык болот. Рахмат!

Анда илимий кеңешчисине сөз берели. Сөз илимий кеңешчиси, педагогика илимдеринин доктору Калдыбаев Салидин Кадыркуловичте

Калдыбаев С.К. п.и.д., профессор: Урматтуу төрага, урматтуу жыйындын катышуучулары!

Ибирайым кызы Айжан 15 жылдан ашык Кыргыз билим берүү академиясында иштеп, информатика илимий багытында үзүрлүү эмгектенип келүүдө. 2012-жылы информатика предметинин мисалында мамлекеттик билим берүү стандартынын диагноздоочулук функциясы боюнча жүргүзгөн изилдөөсүнүн жыйынтыгы менен кандидаттык диссертациясын коргоп, информатиканы окутуунун методикасы илимине бараандуу салым кошкон. Андан кийинки убактарда Кыргызстандын негизги жалпы билим берүүсүндө информатиканы окутуунун методикасы, окутуу процессинде маалыматтык технологияларды колдонуунун проблемалары боюнча иликтөөлөрдү жүргүзүп, электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы багытында докторлук темасын бекитти.

Аталган теманын үстүндө иштөөдө ал теориялык жактан дагы, методикалык багыттан дагы дасыккан адис болуп калыптанды. Электрондук окутуунун проблемасын иликтөөдө алыскы жана жакынкы чет өлкөлүк окумуштуулардын, ошондой эле ата-мекендик окумуштуулардын эмгектерине талдоо жүргүздү. Электрондук окутуунун маңызын иликтөө менен катар, бул түшүнүк менен тектеш болгон, дистанттык окутуу, онлайн окутуу проблемалары менен шайкеш келген жактарын, ошондой эле

айырмачылыктуу жактарын илимий турдө иликтеди. Электрондук окутуунун проблемасын изилдөөнүн натыйжасында ал канчалаган чет элдик жана республикалык илимий-практикалык конференцияларга катышып, жасалган докладдарын илимий макала катары жасалгалады. Илимий изилдөөсүнүн жыйынтыгы менен ал 55 макала жарыялап, 2 монография, 7 окуу колдонмо, 7 окуу куралын басмадан чыгарып, 2 стандартты, 2 окуу программаны иштеп чыкты.

Мындан тышкары, Дүйнөлүк банктын долбоору менен уюштурулган “Санариптик сабаттуулук” курсунда А. Ибирайым кызы тренер катары мектеп мугалимдерине электрондук платформаларды колдонуп сабак өтүү боюнча 72 сааттык курс өттү. Мында дагы анын докторлук диссертациясынын айрым элементтери апробациядан өткөрүлдү деп айтууга болот.

Бүгүнкү күндө Ибирайым кызы Айжандын диссертациялык изилдөөсүндө коюлган максат жана милдеттер толугу менен аткарылды, алынган теориялык жоболору, методикалык сунуштары эксперименталдык иликтөөлөр аркылуу тастыкталды, эффективдүүлүгү аныкталды.

Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» аттуу докторлук диссертациясы Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиясынын докторлук диссертацияларга коюлган талаптарына жооп берет жана изденүүчүгө педагогика илимдеринин доктору илимий даражасын ыйгаруу үчүн диссертациялык кеңеште коргоого сунуштоого болот, деген пикиримди билдирем. Рахмат!

Отурумдун төрагасы: Рахмат Сизге да! Илимий кеңешчинин пикирин уктук. Эми кийинки сөздү рецензенттерге берели. Биринчи сөздү профессор Абакир Мамытович Мамытовго беребиз.

1-рецензент. Мамытов А.М. п.и.д., профессор: Урматтуу жыйындын катышуучулары! Мен бул диссертациялык ишти толугу менен, кызыгуу менен окуп чыктым.

Диссертация камтыган маалыматтарды, изилдөөгө алынган проблемаларды, педагогикалык эксперименттин жайынтыктарын жана изилдөөдө алынган илимий натыйжаларды анализдеп сунушталып жаткан ишти 13.00.01 - жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистигинин паспортунда көрсөтүлгөн 4 пунктун талаптарына (окутуунун теориясы жана технологиясын изилдөө аймагына) жана 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистигинин паспортунда көрсөтүлгөн 1 пунктун талаптарына (предметтик окутуунун методологиясы) жооп берет деп эсептейм.

Диссертацияны кызыгуу менен окуп чыккандым, анын негизинде бир катар кемчиликтерди жана мүчүлүштүктөрдү алдын-ала жазуу жүзүндө изденүүчүгө бергенимди, алардын дээрлик көпчүлүгү бүгүнкү күнгө карата эске алынып, оңдоолор жана түзөтүүлөр киргизилгенин белгилейм. Ага байланыштуу, диссертация камтыган маалыматтарды салмактуу, маалыматка бай, теориялык жана практикалык мааниси жогору деп баалайм.

Жалпысынан илимий милдеттердин коюлушу, изилдениши, чечилиши, иштин структуралык курамдарында жайгаштырылышы негиздүү деп баалоого татыктуу. 2-чи бапта изилдөөнүн методологиясы жана методдору, 3-чү бапта электрондук окутуунун педагогикалык шарттары, теориялык модели, мазмуну, ал эми 4-чү бапта - педагогикалык эксперименттин жыйынтыктары берилген. Изилдөөнүн методологиясы жетиштүү деңгээлде иштелип чыккан, илимий методдор адекваттуу тандалган. Иште электрондук окутуунун натыйжалуулугун камсыз кылуучу педагогикалык шарттар негизделген. Алар квалификациялуу мугалимдердин, онлайн форматка ылайыкташтырылган окуу материалдардын, электрондук платформаларды колдонууда маалыматтык коопсуздуктун орун алышы, электрондук билим берүүнүн мазмундук жеткилитүүлүгүн, окутуучу менен окуучунун ортосундагы үзгүлтүксүз кайтарым байланыштын камсыз болушу иретинде мүнөздөлгөн. Ал эми электрондук билим берүүнүн теориялык модели максаттык, методологиялык, уюштуруучулук, диагностикалык жана натыйжалуулук блокторго бөлүнүп, моделдөө теориясынын жоболоруна ылайык жетиштүү деңгээлде иштелип чыккан. Моделдин диагностикалык блогунда электрондук окутуунун баалоо критерийлери, окуучулардын компетенттүүлүгүн калыптандыруу деңгээлдери корсөтүлгөн.

Педагогикалык эксперимент 3 этапта өткөрүлүп, географиялык багытта 5 областты жана Бишкек шаарын камтыган. Констатациялык этапта мугалимдердин компьютердик программаларды, электрондук ресурстарды максаттуу колдоно албаганы, так түшүнүктөрдүн калыптана электиги, санариптик сабаттуулуктун, окуу куралдарынын жетишсиздиги ж.б.у.с. олуттуу кемчиликтер аныкталган. Изденүүчү этапта теориялык моделди атайын иштелип чыккан пландын негизинде ишке ашыруу аракети көрүлгөн. Окутуучу этап 27 мектепти, 3507 окуучуну, 687 мугалимди жана 62 жетекчини тартуу менен өткөрүлгөн. Эксперименттин натыйжалуулугу окуучулардын мотивациялык кызыгуусун, предметтерди өздөштүрүү деңгээлдерин, окуучулардын оз алдынча иш алып баруу аракеттерин, күтүлүүчү компетенциялардын деңгээлдерин жана электрондук окутуунун эффективдүүлүк коэффициентин Уитни-Манн статистикалык критерийинин негизинде аныктоо менен камсыздалган. Топтолгон жана аналитикалык баалоодон өткөрүлгөн маалымат эксперименттин натыйжалуулугун камсыз кылган деген тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет.

Изилдөөнүн жалпы жыйынтыгы 4 корутундуда чагылдырылган, алар изилдөөнүн милдеттеринин чечилишине негизделип, изилдөөнүн илимий жаңылыгын, практикалык маанисин, коргоого коюлуучу жоболордун курамын аныктоого, практикалык сунуштарды иштеп чыгууга өбөлгө болгон. Мазмуну боюнча диссертациялык иш ынанымдуу жоболорду камтыйт, алынган илимий натыйжалары олуттуу жаңылыгы, практикалык баалуулугу менен айырмаланат, изденүүчүнүн көп жылдык адистик максаттуу иш-аракеттерин жана педагогикалык илимге кошкон жеке салымын күбөлөндүрөт. Авторефераттын мазмуну диссертациянын негизги мазмунун

чагылдырат. Жалпы баа – диссертация изденүүчү тарабынан жазылган жеке илимий-квалификациялык иш катары кабыл алууга татыктуу.

Бирок, ири илимий иш катары, кээ бир кемчиликтердин дагы да орун алып жатканын белгилейм жана тактоо, толуктоо аракеттерин көрүүнү сунуштайм. Биздин оюбузча, диссертацияны мындан ары да жакшыртуу максатында кээ бир жагдайларга дагы бир ирет кайрылуу зарыл деп эсептейм.

Биринчиден, биз тараптан мурда берилген сунушка байланыштуу иштин максаты такталып, төмөндөгүдөй формулировка менен мүнөздөлгөн - негизги мектепте электрондук окутуунун илимий теориялык негиздерин, педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана ишке ашыруу технологиясын аныктоо, алардын натыйжалуулугун педагогикалык экспериментте текшерүү, практикалык сунуштарды иштеп чыгуу. Максатты ишке ашыруу 4 милдеттерди чечүү менен коштолгон жана алардын көпчүлүгү изилдөөнүн максаты менен болгон ички байланышы алгачкы вариантка караганда олуттуу жакшыртылган. Бирок, 1-чи милдеттин формулировкасы эски боюнча кала берген жана изилдөөнүн максатына толук кандуу шайкеш келтирилген эмес. Расмий жобого ылайык докторлук диссертацияга коюлуучу квалификациялык талаптардын олуттуусу анын жаңы илимий багытты иштеп чыгуу же илимдин тармагындагы ири жетишкендик катары эсептеле турган актуалдуу илимий багыттын бирин концептуалдуу өнүктүрүү катары аныкталганына көңүл буруу керек.

Жогоруда белгиленген жагдайга байланыштуу биз талкуулап жаткан диссертациянын темасында “теория” жана “технология” түшүнүктөрү колдонулганын, биринчи баптын “Электрондук окутуунун илимий-теориялык негиздери” деп аталганын, диссертацияны бул болүгүндө тийиштүү маалымат камтылганын жетекчиликке алып изилдөөнүн 1-чи милдетин оңдоп чыгууну сунуштайм. Биздин оюбузча, 1-чи милдеттин “электрондук окутуунун келип чыгуу өбөлгөлөрүн жана мектепте колдонуунун абалын иликтөө” деген версиясы ынандуу эмес жана ага илимий-теориялык багыт берүү зарыл деп эсептейм. Мындай өзгөртүү биринчи бапта орун алган илимий-теориялык изилдөөлөрдүн анализине, алгачкы ирет илимий-теориялык изилдөөлөрдү төрт топко бөлүп кеңири мүнөздөлгөнүнө, электрондук окутууда колдонулуучу теориялык көз караштарды калыптандырууда маанилүү роль ойногон түйүндүү түшүнүктөрдүн курамынын такталышына жана илимий өңүттө аныктамалардын берилишине негизделет. Эгерде бул сунуш кабыл алынса, анда 1-чи милдетти “мектеп билиминдеги электрондук окутуунун илимий-теориялык негиздерин, учурдагы абалын жана негизги мектепте окутуу келечегин аныктоо” деген формулировкада берүү ыңгайлуу болмок жана милдет менен баптын мазмундук шайкештигин жакшырат эле деп эсептейм.

Экинчиден, изилдөөнүн илимий жаңылыгына жана коргоого коюлуучу негизги жоболорго кайрылып, аларды изилдөөнүн милдеттеринин санына жана мазмундук багыттарына дал келтирип кайрадан иштеп чыгууну сунуштайм. “Бир милдет, бир глава” деген эрежени жетекчиликке алып, аны илимий жаңылыктардын, коргоого коюлуучу жоболордун таризделишине

колдонуу диссертациянын ички байланышын камсыз кылууда ынанымдуу болоор эле деп эсептейм. Сиздин вариантта, изилдөөнүн милдеттери тортөө, илимий жаңылыктары бешөө, коргоого коюлуучу жоболору жетөө болгону логикалык жактан аксайт деген пикиримди билдирем.

Үчүнчүдөн, изилдөөнүн илимий жаңылыгын мүнөздөө форматын өзгөртүүнү, милдеттерди кайталоо ыкмасынан баш тартууну сунуштайм. Мисалы, 1-чи милдеттеги негизги ой “адабий булактарды талдоо, өбөлгөлөрдү аныктоо жана колдонуу абалын иликтөө” - деп белгиленген, илимий жаңылыктарда ошол эле сөздөр кайталаныш “адабий булактар талданды, өбөлгөлөр аныкталды, колдонуу абалы иликтенди” деген ырастоолор менен коштолгон. Биздин оюбузча, докторлук диссертацияда илимий жаңылыктын теориялык маанисин баса белгилөө зарыл, анткени, иштин темасы ушул жагдай менен байланыштуу экендигин эсепке алуу керек. Демек, илимий-теориялык жаңылыкты мүнөздөөдө анын жалпы педагогикалык деңгээлде (методологиялык деңгээлде), же болбосо педагогика илиминин конкреттүү бөлүмүнүн (дидактикалык түшүнүктөр, категориялар, технологиялар, ыкмалар) деңгээлинде ойногон концептуалдуу ролун жана салымын ачыктоо маанилүү. Бул жагдай автордук кредону аныктайт жана диссертацияны баалоодо маанилүү роль ойнойт. Аталган жагдай илимий жаңылыктардын калган курамдарында да орун алганын, аларды кайрадан тыкыр иштеп чыгууну сунуштайм.

Жогоруда белгиленген кемчиликтерди жоюу олуттуу проблема жаратпайт жана жалпы жыйынтык иретинде Айжан Ибирайым кызы жазган диссертациялык иш расмий квалификациялык талаптарга жооп берет деп эсептейм. Диссертацияда автор тарабынан сунушталган жаңы илимий жыйынтыктардын жана жоболордун жыйындысы камтылган, иштин ички биримдиги жакшы, ал эми талапкердин педагогика илимине кошкон жеке салымы изденүүчүгө таандык идея, гипотеза жана алардын эксперименттик ырастоосу, иштелип чыккан методикасы, алынган натыйжалардын теориялык жана практикалык мааниси ынанымдуу деп баалоого татыктуу. Изилдөөнүн негизги мазмуну жана жыйынтыктары апробациядан өткөн, окуу-нормативдик документтерде, илимий монографияларда, окуу колдонмолордо, окуу куралдарда жана илимий макалаларда (жалпы саны 65) чагылдырылган. Талкууга коюлган диссертациялык иш илимий стилде, мамлекеттик тилде сапаттуу жазылган, толук бүтүрүлгөн эмгек катары баалайм жана диссертациялык кеңешке тапшырууга татыктуу деп эсептейм. Рахмат!

Отурумдун төрагасы: Рахмат Сизге да Абакир Мамытович! Сиздин ушундай жогорку бааңыздан кийин башка пикир укпай деле койсок болчудай экен. Рецензенттин пикирине кандай оюң бар Айжан?

Ибирайым кызы А.: Диссертациялык ишти баштан-аяк тыкыр бир эмес эки жолу олуттуу окуп чыгып, сунуш билдирип, иштин жакшырышына өтө керектүү пикирлерди бергениңиз үчүн Сизге, Абакир Мамытович, абдан чоң ыраазычылык билдиребиз!

Биринчи жолу окуп чыкканыңызда да бир нече кемчиликтерди белгилеп, сунуштарыңызды берген элеңиз. Алардын дээрлик бардыгын кабыл алып

оңдоп чыккан элем. Бирок дагы да каталардын, эске ала турган жагдайлардын бар экендигин көрүп, уктум. Эске алып, сөзсүз оңдоп чыгам.

Отурумдун төрагасы: Рахмат! Кийинки **2-рецензент Кособаева Б.М.** п.и.д., профессор, РПКЖЖКДИнин Табигый-математикалык предметтер кафедрасынын башчысы. Пикир бар. Пикир оң.

Кособаева Б.М.: Ибирайым кызы Айжан тарабынан жазылган “Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы” аттуу докторлук диссертация педагогика илимдери боюнча 13.00.01. - жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы; 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы адистиктери шифрине туура келет.

Издөнүүчү Ибирайым кызы Айжан тарабынан жазылган диссертациялык иштин темасы актуалдуу экендиги эч кандай күмөн туудурбайт. Диссертациялык иш бүгүнкү технологиялык чакырыктарга жык толгон, жасалма интеллектин отурукташуусу күч алган ааламдашуу жана маалыматташуу доорунда, Кыргыз Республикасынын негизги мектептеринде электрондук окутуу, санариптештирүү процессин илимий-теориялык жана практикалык жактан талдоого алуу менен аталган процесстердин учурдагы абалын, ишке ашыруу жолдорун, келечектеги өнүгүү багыттарын аныктоону көздөйт. Каралып жаткан диссертациялык иштин актуалдуулугу КР негизги билим берүү мектептеринин дүйнөлүк билим берүү мейкиндигине мүнөздүү болгон технологиялык трансформацияларга жооп берүүсү менен актуалдуу.

Изилдөө төрт бөлүмдөн туруп, электрондук окутуунун илимий-теориялык негиздери, электрондук окутуу маселесин изилдөөнүн методологиясы жана методдору, негизги мектепте электрондук окутуунун педагогикалык шарттары жана модели, сунушталып жаткан шарттардын жана моделдин натыйжалуулугун аныктоочу эксперименталдык иштерди камтып турат.

Диссертациялык иш логикалык жана методологиялык жактан ирээттүү, учурдагы педагогика илиминдеги теориялык жана практикалык жетишкендиктерди жана аларды Кыргызстандын билим берүү мейкиндигинде чагылдырылышын эске алуу менен жазылган. Бул өңүттөн өзгөчө КР темага байланыштуу изилдөөлөрдү жана илимий маалыматтарды тыкыр талдоого алгандыгы байкалып турат. Диссертациялык иш илимий стилде жазылып, жогорку деңгээлде таризделген.

Жалпысынан алганда, диссертациялык ишти бүткөн, оз алдынча аткарылган, илимий-теориялык жана практикалык жактан маанилүү, КР билим берүү тармагын санариптештирүү жолдорун аныктоого багытталган эмгек деп баалоого болот.

Диссертациялык иштин учурдагы социалдык-педагогикалык, технологиялык жана дидактикалык талаптарга жооп бере турган илимий эмгек экендигин баса белгилөө менен докторлук иштерге коюулуучу талаптарга ылайык анын мазмунун дагы да жогорку деңгээлге жеткирүү максатында төмөнкүлөргө көңүл буруу зарыл.

– Докторлук диссертация мамлекет деңгээлиндеги илимге жана

практикага кошкон ири салым болуу талабына жараша изилдөөнүн темасын “Кыргыз Республикасынын негизги мектептеринде электрондук окутуунун теориясы жана практикасы” деп кеңири алып, окутуунун аталган формасынын тарыхын, учурдагы абалын, келечегин аныктоо максатын койгондо, иштин фундаменталдуулугу, баалуулугу дагы артмак деп ойлойм.

– Изилдөөнүн киришүүсүндө теманы изилдөөгө түрткү болгон муктаждыктар (себептер) берилген менен изилдөөнүн проблемалуулугун далилдөөчү теориялык жана практикалык карама-каршылыктар көрүнбөйт.

– Изилдөөнүн максаты докторлук диссертация талабына ылайык күчөтүлүп, концептуалдаштырууну талап кылат.

– Изилдөөнүн милдеттерин кеңейтүү зарыл, учурда кандидаттык диссертацияларда 3-4 милдет коюулат. Иште электрондук окутуу концепциясын иштеп чыгуу, аталган багытта билим берүүчү мугалимдерди даярдоо маселелери милдеттерде орун алса болмок.

– Максат, милдеттер такталгандан кийин натыйжаларды, илимий жаңылыктарды кайрадан тактап чыгуу керек. Натыйжаларда иштин теориялык, фундаменталдык аспектилерин күчөтүү зарыл.

– Коргоого коюлуучу негизги жоболор ири, далилдөөнү талап кылуучу теориялык тезистер жана практикалык натыйжалар түрүндө берилиши керек. Азыркы абалында изилдөөнүн милдеттерин чагылдырган иштер түрүндө болуп турат.

Белгиленген эскертүүлөр биринчи талкууда кездешүүчү кадыр эсе көрүнүш десе болот, аларды четтетүү анчалык кыйынчылык туудурбайт, себеби иштин мазмунунда (текстте) жогорудагы эскертүүлөргө байланыштуу материалдар орун алгандыгын корүүгө болот.

Азыркы абалында Ибирайым кызы Айжан тарабынан жазылган “Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы” 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча докторлук диссертацияны жогоруда белгиленген эскертүүлөрдү (автордун жана илимий кеңешчинин пикирине ылайык) эске алуу менен өз алдынча аткарылып жазылган илимий эмгек катары коргоого сунуштаса болот.

Отурумдун төрагасы: Бул сунушка кандай пикириң бар?

Ибирайым кызы А.: профессор Бакен Махмудовнага терең ыраазылык билдиребиз. Берилген сунуштар биз үчүн өтө баалуу. Болгону биринчи сунуштагы темага байланыштуу сунушка токтолоюн. Биз Кыргызстанда эле эмес, балким башка да мектептерде электрондук окутууга негиз болот деген таризде алганбыз теманы. Ал эми башка сунуштарды сөзсүз карап чыгып, эске алабыз. Рахмат!

Отурумдун төрагасы: следующая рецензия от доктора педагогических наук, профессора Чориева Рузимурода Кунгратовича из Республики Узбекистана, города Ташкент, Национального исследовательского университета “Ташкентский институт инженеров ирригации и механизации

сельского хозяйства” кафедры “Гуманитарных наук”. Рецензия – положительная. Пожалуйста Рузимурод Кунгратович.

3 рецензент. Чориев Р.К. п.и.д., профессор: Здравствуйте, коллеги? Благодарю Вас за сотрудничество и за присланный мне за отзыв по данной весьма серьёзной диссертационной работе. И наверное я не буду полностью останавливаться. Хочется отметить, что я с особым вниманием просмотрел и прочитал работу Айжан ханум. Анализировал каждый этап исследования. В целом оценил работу положительно. В то же время отмечу некоторые предложения, таких как:

- необходимо подчеркнуть научную новизну в исследованиях. Это связано с тем, что научно-исследовательская работа пишется по специальностям общей педагогики и методики преподавания, поэтому данное исследование должно быть основой как в теоретическом, так и в методологическом отношениях.

- рекомендуется рассмотреть с основными положениями диссертации.

- при оценке каждого критерия (пять критериев) в экспериментальной работе рекомендуется дать средства оценивания.

Еще раз отмечу, что данные рекомендации не влияют на значимости научной работы.

В итоге, диссертация на тему: «Теория и технология электронного обучения в основной школе» по специальностям 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования, 13.00.02 – теория и методика обучения и воспитания (Информатика и информатизация образования), написанная на соискание ученой степени доктора педагогических наук, считается как полностью завершенная работа и соответствует требованиям «Положения о порядке присуждения ученых степеней».

А соискатель, Ибирайым кызы Айжан, достойна на степень доктора педагогических наук по специальностям: 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования, 13.00.02 – теория и методика преподавания и воспитания (Информатика и информатизация образования). Спасибо!

Отурумдун төрагасы: Сизге да рахмат! Бул сунушка кандай пикириң бар?

Ибирайым кызы А.: Мы глубоко признательны профессору Рузимуроду Кунгратовичу за обстоятельную рецензию на работу!

Третье предложение, по поводу инструментарию оценивания, я сразу исправил, оно вошло в диссертацию и автореферат. Это у вас на руках. А два предложения соответствуют вышеупомянутым предложениям, мы учтем их вместе.

Отурумдун төрагасы: Рецензенттердин пикирлерин уктук. Эми талкууга өтөлү. Кимде, кандай сунуш бар.

ТАЛКУУ:

Джунушалиева К.К. п.и.к.: Диссертация тууралуу айта турган болсом, абдан көп иш жасалган. Электрондук окутуунун концептуалдык негизин

түзгөн. Тактоо ирээтинде жана сунуш ирээтинде, негизги түшүнүктөрдү М.: онлайн окутуу, дистанттык окутуу, электрондук окутуу деген түшүнүктөрдү таблица менен, артыкчылыктарды, айырмачылыктарды өкуучу үчүн, мугалим үчүн, ата-энелер үчүн деп бөлүп-бөлүп берип койсо болобу дейм. Экинчиси, айырмачылыктарын да таблица түрүндө берсеңиз жакшы болмок. Изилдөө ишинде көп иштер жасалган. Ийгилик каалайм!

Кособаева Б.М. п.и.д., профессор: Айжандын ишинде көп иштер жасалган. Көптөгөн изилдөөчүлөрдүн эмгектери анализденген. Изилдөө ишине тыкыр мамиле кылгандыгы көрүнүп турат. Электрондук окутуу – учурдагы замандын билим берүүсүнүн талабы. Изденүүчү өзү да бул боюнча көптөн бери республиканын мугалимдеринин квалификациясын жогорулатуунун үстүндө иштеп келе жатат.

Эми сунуш катары изилдөөнүн жоболорун карап чыгуу керек деп эсептейм. Жоболордун таризделиши максат сыяктуу болуп калган, ушуну карап коюу керек. Иштин жакшы жактарын дагы да белгилөө менен, ишти 13.00.01 жана 13.00.02 шифрлерине туура келет деп эсептеп, алдын-ала коргоого сунуштоого болот деген пикиримди билдирем. Айжан Ибирайым кызы педагогика илимдеринин доктору илимий даражасына татыктуу, деп эсептейм.

Жумабаева Г.А. п.и.к.: Чоң жумуштар жасалган. Изилдөөнүн алгылыктуу жактарын рецензенттер да баса белгилеп кетишти. Сунушум алдыңкы цивилизациянын агымында кетип бара жаткан окумуштууларын эмгектерин эске алышыбыз керек. Сунушум, алдыңкы окумуштуулардын пикирлерин эске алуу менен практикалык сунуштарга кошуп коюу керек. Ийгилик каалайбыз!

Добаев К.Д. п.и.д., профессор: Айжандын изилдөө иши бардык квалификацияларга туура келет. Рецензенттердин пикирлерине толугу менен кошулам. Учурда изилдөөнүн жаңы багыты пайда болду, Киберпедагогика деген. Бул кызыбыздын ушул иши бул багытка туура келип, биринчи жасалып жаткан иштерден. Киберпедагогиканын пайдубалын ушул диссертация түзүп жатат. Бул ишти коомдогу санариптештирүү шартында изилденип жаткан фундаменталдык иш деп эсептейм.

Сунушум азыр жаңы технологиялар пайда болууда. Ушул технологияларды да кошуп кетсең жакшы болмок (Kahoot, padlet ж.б.). Экинчиси, искусственный интеллектке да токтолуп кетсең. Сенин ишиң фундаменталдуу иш болуп жаткандыктан, студенттер үчүн, мугалимдер үчүн да учкай токтоло кетсең, деген сунушум бар. Ийгилик!

Музулманов М.У. п.и.к.: Албетте, өтө актуалдуу диссертация. Колдоого алып, мектептерге жайылта турган эмгек. Тактоо ирээтинде, кээ бир маалымат булактарда 36000 мугалим даярдалды деп жүрөт, ушуну тактап койсоңуз дейт элем.

Абдулдаев Д.А. п.и.к.: Бул иш чындыгында өтө көлөмдүү иш. Бардык талаптарга туура келет экендигин эксперттер да белгилешти. Эксперимент да кеңири камтылыптыр. Менин белгилей турганым, авторефераттын орусча вариантында бир топ катачылыктар кездешет. Ошолорду оңдоо керек. Экинчи

тактоом, Сиз предметник мугалимдерди кантип даярдадыңыз, бардык предметник мугалимдер камтылдыбы, аларды кантип окуттуңуз? Ошол боюнча балким диссертацияда бардыр...

Ибирайым кызы А.: Диссертацияда бар. Мугалимдерди окутууда атайын программа даярдалып, методикалык сунуштар берилген. Анда ЭО эмне дегенден баштап, сабактын кайсыл этабында, электрондук окутууну кантип колдонуш керек дегенге чейинки сунуштар берилет.

Чыныбаев Р.Р. п.и.к.: Айжан сенин ишиң өтө актуалдуу. Мына азыр республика боюнча 80000 мугалим ноутбук менен камсыз болот деп атат. Сен ушул ишинди системалаштырып коюп, алдын-ала мугалимдерге жардам болсун үчүн, сунуш кылып берип койсоң жакшы болот го деп ойлойм.

Талантбек кызы А.: менде мындай оюм болуп атат, 4-беттеги ЭОдогу аныктама менен 11-12-беттеги аныктамада ДО менен катар коюп атасыз. Ошону ЭОго ДОну кошуп, онлайнды кошуп, жалпы берип койсоңуз кандай болот? 2-си Рубен Пуентедуранын схемасын берип атасыз. Сиз дидактиканын филтрлерин алып атасыз. Берилген схемада филтрде толук берилген эмес же аралышып кеткендейби деген ой жаралып атат. Тактап койсоңуз дейт элем.

Отурумдун төрагасы: Биринчиден рецензенттердин пикирлерин эске алып, бул ишти тереңдетип, идеяларды кошуп, дагы да кондиясына жеткирип иштеп чыгасың деп ойлойбуз. Азыр дүйнөлүк тенденцияны эске алып, биринчи главага алып чыксаң, ал эми 3-параграфын абалы деп эле койбой, жаңычылдыгы, келечеги деп аташ керек. Үчүнчү главаны да методикалык маселелери деп койбостон, артыкчылыктары деп, өлкөдөгү келечектүүлүктү да кошсоң диссертациянын аталышы, көрүнүшү башкача болот эле. Анан да жасалма интеллектти да кошсоң бул да өзүнчө бир шөкөттөйт. Ушул сыяктуу идеяларды кошсоң, окурмандарга дароо көрүнөт. Айтор ишке жаңычылдыктарды кошо кет.

Отурумдун төрагасы: Кандай пикириң, ойлоруң бар?

Издөнүүчү Ибирайым кызы А.: Урматуу төрага, урматтуу коллегалар, жалпы баардыгыңыздарга рахмат! Сиздердин сунуш-пикириңиздерди сөзсүз түрдө эске алабыз. Баарыңыздарга рахмат! Менин ушул жерде көп жылдан бери эмгектенип, көптөгөн жетишкендиктериме жетишиме чоң жардам бере алдыңыздар. Жетекчим – Салидин Кадыркуловичке чоң ыраазычылыгымды билдирем!

Отурумдун төрагасы: Урматтуу жалпы катышуучулар! Негизинен иш боюнча маанай жакшы экендигин окудук, көрдүк, уктук. Эми жыйынтыктоочу бүтүмгө келели.

ДИССЕРТАЦИЯНЫ ТАЛКУУЛООДОН КИЙИН ТӨМӨНДӨГҮДӨЙ БҮТҮМ КАБЫЛ АЛЫНДЫ:

1. Диссертациялык изилдөөнүн актуалдуулугу.

1.1. Изилдөө ишинде учурдагы актуалдуу проблема изилденген.

Технологиялык өзгөрүүлөрдүн шарттарында ийкемдүү болуу үчүн биздин жаш муун терең билимге ээ болууга жана жаңы көндүмдөрдү

өнүктүрүүгө тийиш. Терең билим жана жаңы көндүмдөр информациялык технологиялар аркылуу тез кабыл алынып, өтө ыкчамдык менен өздөштүрүлүп жаткандыгына күбө болуудабыз жана коомчулук информациялык технологиялар аркылуу санарип көндүмдөрдү өнүктүрүү керектигин аң сезимдүү кабыл алууда. Өлкөдөгү санариптик билим берүүгө карата көрүлүп жаткан ар түрдүү кадамдарга карабастан, пандемия билим берүүнүн сапатын көтөрүү, электрондук окутууну колго алуу, аны жөнгө салуу, электрондук окутуунун сапатын жакшыртуу зарыл экендигин шарттап койду. Демек, Кыргыз Республикасынын билим берүүсүндө электрондук окутууну ишке ашыруу боюнча муктаждыктар (социалдык-мамлекеттик, илимий педагогикалык, практикалык) бар.

2. Изилдөөнүн максаты жана милдеттери.

Изилдөөнүн максаты – негизги мектептеги электрондук окутуунун илимий-теориялык жана методологиялык негиздерин түзүү, аны ишке ашыруунун теориялык моделин иштеп чыгуу жана анын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент аркылуу текшерүү менен практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

Изилдөөнүн милдеттери:

1. Негизги мектепте электрондук окутуунун илимий-теориялык негиздери, учурдагы абалы жана өнүгүү келечеги тууралуу илимий-изилдөөлөргө талдоо жүргүзүү;

2. Электрондук окутууну изилдөөнүн методологиясын, материалдарын жана методдорун аныктоо;

3. Негизги мектепте электрондук окутуунун теориялык жана практикалык аспектилерин камтыган концептуалдык негиздерин иштеп чыгуу, анын билим берүү процессиндеги ордун жана педагогикалык мүмкүнчүлүктөрүн илимий негиздөө;

4. Негизги мектепте электрондук окутуунун педагогикалык шарттарын, теориялык моделин жана ишке ашыруу технологиясын иштеп чыгуу;

5. Негизги мектепте электрондук окутуунун теориялык моделинин эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментте текшерүү, натыйжаларын талдоо жана практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

3. Изилдөөнүн илимий жаңылыгы

3.1. Изилдөө иши илимий теориялык жана практикалык маселелерди чечүүгө багытталган жаңы изилдөө.

3.1. Изилдөөдө келип чыккан корутундулардын жана жыйынтыктардын ишенимдүүлүгү

3.1.1. Изилдөөдөн алынган жыйынтыктар ишенимдүү.

3.2. Изилдөөнүн теориялык маанилүүлүгү

3.2.1. Маанилүү прикладдык маселелерди чечүүнү камсыз кылган, илимий жактан негизделген методикалык жана технологиялык эмгек.

4. Изилдөөчүнүн жекече салымы:

1. Электрондук окутуу боюнча илимий изилдөөлөрдү анализдөө менен электрондук окутууга байланыштуу негизги түшүнүктөр, алардын айырмачылыктары, артыкчылыктары белгиленди. Билим берүү системасындагы электрондук окутуунун өнүгүү тарыхы иликтенди.

2. Электрондук окутуунун келип чыгуу өбөлгөлөрү аныкталды жана Кыргызстандын негизги мектептеринде электрондук окутуунун практикалык абалы талданып, проблемалары белгиленди. Мектепте электрондук окутуу проблемаларын чечүүнүн перспективдүү багыттары такталды.

3. Мектепте электрондук окутуунун теориялык жана практикалык аспектилерин камтуу менен концептуалдык негиздери иштелип чыкты, анын билим берүү процессиндеги орду жана педагогикалык мүмкүнчүлүктөрү негизделди.

4. Негизги мектепте электрондук окутуунун теориялык модели иштелип чыкты. Электрондук окутууну ишке ашыруунун педагогикалык шарттары, методикасы жана жолдору берилди.

5. Негизги мектепте электрондук окутууну ишке ашыруу боюнча иштелип чыккан технологиянын эффективдүүлүгү эксперименталдык жактан текшерилип, колдонууга карата методикалык жана практикалык сунуштар берилди.

5. Изилдөөдө келип чыккан корутундулардын жана жыйынтыктардын практикалык баалуулугу:

5.1. Практикалык жактан баалуу

Изилдөөдөн алынган натыйжаларды мектептерде электрондук окутууну ишке ашыруунун стратегиясын иштеп чыгууда, илимий-теориялык негиздерин, практикалык жолдорун аныктоодо багыт берүүчү каражат катары колдонууга болот. Изилдөөнүн жыйынтыктары мектептерде электрондук окутууну ишке ашыруу, электрондук материалдарды түзүүнүн теориялык жана практикалык мазмунун, нормативдик базасын байытууга мүмкүндүк түзө алат. Изилдөөдөн алынган натыйжаларды, тажрыйбаларды негизги мектептерде ЭОну уюштуруу практикасында колдонууга болот.

6. Диссертациялык иштин адистикке ылайык келиши.

6.1. Ылайык келет.

7. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши

7.1. Дал келет.

**ДИССЕРТАЦИЯНЫ ТАЛКУУЛООДОН КИЙИН ТӨМӨНДӨГҮДӨЙ
СУНУШТАР БЕРИЛДИ:**

1. Диссертациянын максатына концептуалдык негиздерди кошуу.
2. Диссертациянын милдетин карап чыгып, милдетине концептуалдык негиздерди алып чыгуу.
3. Изилдөөгө алып чыгуучу жоболорду милдетке карап, кайрадан карап чыгуу.
4. Онлайн окутуу, дистанттык окутуу, электрондук окутуу деген түшүнүктөрдү таблица менен, артыкчылыктарды, айырмачылыктарды бөлүп-бөлүп көрсөтүү.
5. Азыркы жаңы технологияларды кошуу (Kahoot, padlet ж.б.) жана жасалма интеллектке да токтолуу.
6. Мугалимдер кантип даярдалды, бардык предметтик мугалимдер камтылдыбы, алар кантип окутулду, ж.у.с. тууралуу маалымат кошуу.
7. “Электрондук окутуу” аныктамасы менен “дистанттык окутуу” аныктамасын тактоо.
8. Үчүнчү главаны методикалык маселелери деп койбостон, артыкчылыктары деп, өлкөдөгү келечектүүлүктү да кошуу.
9. Жасалма интеллектти да кошуу.
10. Эксперименталдык иштеги окуучуларды баалоонун каражаттарын кошуу.

Отурумдун төрагасы: Кыргыз билим берүү академиясынын лабораториялар аралык кеңейтилген отуруму Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деген темадагы 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн диссертациялык иши боюнча билдирүүсүн, суроолорго берген жоопторун, жарыш сөзгө чыгып сүйлөгөндөрдүн пикирлерин угуп төмөндөгүдөй

ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛДЫ:

1. Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деген темадагы педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы боюнча Кыргыз билим берүү академиясынын кеңейтилген отурумунда талкууланган бүтүмү кабыл алынсын.
2. «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деген темадагы 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча педагогика илимдеринин доктору

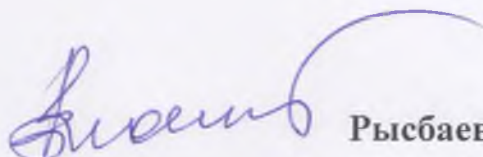
окумуштуулук даражасын изденип алууга арналган Ибирайым кызы Айжандын диссертациялык иши толук аткарылып бүткөн жана докторлук диссертацияларга коюлуучу Кыргыз Республикасынын Улуттук аттестациялык комиссиясынын талаптарына жооп берген иш деп эсептелсин.

3. Талкуунун жүрүшүндө айтылган сунуш, пикирлердин негизинде Ибирайым кызы Айжандын «Негизги мектепте электрондук окутуунун теориясы жана технологиясы» деген темадагы 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (Информатика жана билим берүүнү маалыматташтыруу) адистиктери боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши ачык коргоого сунуш кылынсын.

Отурумдун төрагасы: Бир добуштан кабыл алынды.

Добуш берүүнүн жыйынтыгы: “Макул” – бардыгы, “Каршы” – жок, “Калыс” – жок.

**Отурумдун төрагасы:
педагогика илимдеринин
доктору, профессор**

Рысбаев С. К.

Катчы

Талантбек кызы А.

